

editorial

En aquest onzè butlletí extraordinari de la sèrie monogràfica de quinze que dediquem a **la reforma de les pensions i la seva incidència en el sector públic**, la seva autora, **Mònica López Cabrera**, Secretària tècnica-jurídica d'Estudis i Programes del sindicat UGT a la Diputació de Barcelona, ens ofereix el seu punt de vista respecte al **TRACTAMENT ESPECIAL DE DETERMINATS COL·LECTIUS: MARES QUE HAGIN INTERROMPUT LA SEVA VIDA LABORAL PER TENIR CURA DE FILLS, I JOVES CONTRACTATS A TRAVÉS DE PROGRAMES FORMATIUS O D'INVESTIGACIÓ**.

INTRODUCCIÓ

Com a qüestió prèvia abans d'analitzar el tractament especial d'aquests col·lectius, és necessari situar l'**escenari en què s'ha desenvolupat l'Acord Social i Econòmic del mes de febrer** de 2011 entre el Govern, UGT, CCOO, CEOE i CEPYME.

L'Acord s'ha d'emmarcar en un context de desconfiança dels mercats, risc d'intervencions europees, necessitat de reducció del dèficit, unes polítiques europees dirigides a la reducció dràstica de la despesa pública i de la protecció social, reducció de salaris dels empleats públics, congelació de pensions, anuncis d'endarreriment de l'edat de jubilació, reducció de les despeses en pensions i fixació de dates límits per aprovar un avantprojecte de llei de reforma de pensions amb o sense acord amb els interlocutors socials.

Davant d'aquestes premisses, amb capacitat negociadora, mobilitzacions sostingudes i propostes s'aconseguí assolir l'**Acord social i econòmic**, que **modificà de manera substancial les propostes del Govern** basades, en un primer moment, en una retallada lineal de la despesa que afectava sobretot els treballadors per compte aliè. Es va evitar així una retallada injustificada de drets, com ho era, entre d'altres, la generalització als 67 anys de l'edat de jubilació, i s'arribà a un repartiment més just, defensant el sistema públic de pensions davant d'altres sistemes privats o mixtos de capitalització obligatòria.

Després de la signatura de l'Acord esmentat, el proppassat 1 d'abril es publicà al BOCG el **Projecte de Llei sobre actualització, adequació i modernització del Sistema de Seguretat Social**. Aquest inclou regulacions adreçades a **incrementar les carreres de cotització de dones i joves** per tal d'ajudar a completar carreres discontinues per dedicar-se a la cura de fills, i per endarrerir la incorporació al mercat de treball amb l'objecte de formar-se.

MARES O PARES QUE HAGIN INTERROMPUT LES SEVES CARRERES DE COTITZACIÓ PER CURA DE FILLS

L'art. 9 del Projecte introdueix dues modificacions al *Real Decreto Legislativo 1/1994, de 20 de junio, por el que se aprueba el Texto Refundido de la Ley General de la Seguridad Social* (LGSS): una, relativa a la interrupció de la vida laboral per extinció de la relació laboral o finalització del cobrament de la prestació d'atur; l'altra, consistent en una ampliació del període de cotització en el cas d'excedència per cura de fills:

- En el cas d'**interrupció de la vida laboral** per tenir cura de fills/es, es preveu una nova disposició addicional a la LGSS. Aquesta implica que la interrupció de la cotització derivada de l'extinció de la relació laboral o de la finalització del cobrament de prestacions d'atur produïdes en el període entre els 9 mesos abans del naixement (inici de l'embaràs), o els 3 mesos anteriors a l'adopció o acolliment permanent (pensant en estades a l'estranger necessàries per a l'adopció) i la finalització del sisè any posterior a dita situació, es computa com a període cotitzat als exclusius efectes de determinar l'edat d'accés a la jubilació.

S'estableix, però, la limitació de la durada del còmput com a període cotitzat, en 9 mesos per cada fill o menor acollit o adoptat amb un límit màxim acumulat de 2 anys, i sense que en cap cas pugui ser superior a la interrupció real de cotització. Aquest benefici només es reconeix a un dels progenitors, atorgant-se el dret a la mare en cas de controvèrsia entre ells.

Per tant es podrà avançar, amb un màxim de 2 anys (9 mesos per cada fill), l'edat de jubilació de les dones o homes que hagin interromput la seva vida laboral per la cura de fills, sempre que sumant aquests períodes addicionals a la seva carrera de cotització, puguin completar-la per accedir a la jubilació entre els 65 i els 67 anys.

- En relació amb l'**excedència per cura de fills/es**, actualment l'art. 180 LGSS, en la redacció donada per la *Llei Orgànica 3/2007, de 22 de març per a la igualtat efectiva de dones i homes*, preveu 2 anys com a període de cotització efectiva (ampliables en cas de família nombrosa a 30 o 36 mesos segons la seva categoria) a efectes de les corresponents prestacions de la Seguretat Social per jubilació, incapacitat permanent, mort i supervivència, maternitat i paternitat en el cas d'excedència per la cura de fills o menors acollits encara que ho fossin provisionalment.

Amb les previsions d'aquest Projecte, es dona una nova redacció a l'art. 180 LGSS i s'eleva per a aquest tipus d'excedència de 2 a 3 anys el període de cotització efectiva (no es fa al·lusió, però, a l'excedència per cura de familiars).

Amb aquesta modificació, **es continua avançant en les mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral, que en els darrers anys s'han introduït tant des del punt de vista legislatiu com convencional, anant més enllà de mesures que es limiten a nous permisos, llicències o millores i ampliacions d'aquestes** i que sovint no han estat avalades per reformes en el sistema de Seguretat Social, provocant que l'ús d'aquestes mesures de conciliació hagi tingut efectes negatius a l'hora d'accedir a les prestacions del dit sistema, especialment en matèria de pensions d'incapacitat permanent i jubilacions. Amb la modificació de l'art. 180 LGSS amb ocasió de la Llei Orgànica 3/2007, i ara amb aquest Projecte, es continua en la línia d'avançar cap a la no penalització, en cap aspecte, per l'ús de mesures de conciliació.

Com les xifres ens demostren, **encara queda però molt per avançar en matèria d'igualtat**. Durant l'any 2010 es van registrar 40.948 excedències per cura de familiars: 38.448 van correspondre a sol·licituds presentades per dones i 2.500 per homes. A títol d'exemple, i per disposar d'una referència de les repercussions que aquesta nova regulació pot tenir en les nostres Administracions públiques, a l'Administració de la Generalitat de Catalunya durant el 2010 van sol·licitar l'excedència per cura de fills/es un total de 188 empleats públics (169 dones i 19 homes) i per cura de familiars un total de 98 empleats públics (66 dones i 32 homes). Així, més enllà de canvis legislatius, **són necessaris també canvis de mentalitat sobre com s'han d'afrontar les responsabilitats familiars, que requereixen temps per a la seva consolidació en el futur**.

JOVES CONTRACTATS A TRAVÉS DE PROGRAMES FORMATIUS O D'INVESTIGACIÓ

En relació amb els joves, el Projecte en la seva disp. add. 3ª preveu que el Govern, en base a les previsions de l'art. 97.2 m) LGSS, establirà els mecanismes d'inclusió a la mateixa dels participants en programes de formació finançats per organismes o entitats públiques o privades que, vinculats a estudis universitaris o de formació professional, comportin contraprestació econòmica per als afectats, sempre que per raó de dits programes i conforme a les disposicions en vigor, no vinguessin obligats a estar d'alta en el respectiu règim de Seguretat Social, corresponent a un reglament la determinació dels termes i condicions de la inclusió.

En el cas de treballs en l'estranger, es possibilitarà també la formalització de convenis especials per a la participació en programes de formació i investigació remunerats. No es requerirà, doncs, activitat laboral prèvia per a la subscripció d'un conveni especial amb la Seguretat Social, eliminant les restriccions que puguin produir-se a través de programes formatius o d'investigació.

En conseqüència, **els joves que participin en programes de formació vinculats a estudis universitaris o de formació professional, restaran protegits per la Seguretat Social** ja que els organismes o entitats públiques o privades que els financin hauran de cotitzar per ells al sistema, ostentant la mateixa protecció i les mateixes limitacions temporals que els contractes formatius. S'ha de recordar que a partir de la *Ley 35/2010, de 17 de septiembre, de medidas urgentes para la reforma del mercado de trabajo, l'acció protectora de la Seguretat Social d'aquests tipus de contractes comprendrà totes les exigències, inclosa la d'atur i el dret a la cobertura del FOGASA*.

El Projecte preveu igualment que aquelles persones que en la data d'entrada en vigor de la disposició reglamentària de desenvolupament s'haguessin trobat en dita situació, podran subscriure un conveni especial, per una única vegada, en els termes, terminis i condicions que determini el Ministeri de Treball i Immigració, que els possibiliti el còmput de cotització pels períodes realitzats abans de la data assenyalada, fins un màxim de 2 anys en el període dels 4 anys anteriors a la publicació en el BOE de la nova Llei.

L'entrada en vigor d'aquesta disp. add. 3^a no es produirà, com la major part del seu articulat, l'1 de gener de 2013 sinó que serà en la data de publicació de la Llei en el BOE (segons les previsions del propi Govern seria per a finals de 2011, podent-se només recuperar els períodes formatius compresos entre finals del 2007 i 2011). Això suposarà una mitjana de 50 € mensuals amb el màxim de 24 mensualitats, o el que és el mateix, 1.200 € que hauran de costejar els propis interessats.

Totes aquestes previsions, sense perjudici dels canvis que pot experimentar encara en seu parlamentària, resten també condicionades a una **regulació reglamentària que ha de fixar termes, terminis i condicions i que probablement s'endarrerirà respecte a l'aprovació de la nova Llei.**

En definitiva, el tractament especial d'aquest col·lectiu en el Projecte intenta evitar que es penalitzi el fet de formar-se i incorporar-se més tard al mercat laboral per poder optar a una pensió de jubilació. Atès que a Catalunya el 50% de la població entre 16 i 29 anys no cotitza, i l'allargament en el període de cotització que suposa la reforma, des del sindicat d'UGT s'ha iniciat una campanya per reconèixer 1 any de cotització per a tots aquells joves que hagin finalitzat un grau mitjà de formació professional, 2 en el cas de grau superior i 3 per aquells que finalitzin un grau universitari. El reconeixement es realitzaria al final de la vida laboral en cas de ser necessari per arribar al 100 % de la prestació. Es pretén així, continuar aportant propostes que contribueixin a compensar l'endarreriment de la incorporació al món laboral i facilitar l'accés dels joves a poder gaudir del sistema públic de pensions, seguint la línia d'altres països com Alemanya o França on hi ha reconeixements de cotitzacions per períodes d'estudis.

En conclusió, es pot afirmar que **les mesures correctores que s'introdueixen en les cotitzacions més curtes i irregulars sobre tots dos col·lectius analitzats contribueixen a reforçar la solidaritat del sistema**, ja que el major esforç contributiu queda equilibrat i s'intenta evitar l'impacte negatiu que pateixen en l'accés a les prestacions de Seguretat Social tant joves que estudien com dones o homes que abandonen el mercat laboral per dedicar-se a la cura de fills/es. Però no s'ha d'oblidar que encara resta pendent tot un recorregut parlamentari en un context socioeconòmic difícil, per la qual cosa les centrals sindicals hem d'estar vigilants perquè el text definitiu no pateixi una variació que desvirtuï el contingut de l'Acord.